

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: SEVOBODA JÓZSEF könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.	Megjelenik a lap minden szerdán Kéziratok nem adtnak vissza.	FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FEJÉR ANTA L ügyvéd.	Nyitótéri cikkek soronként 40 fill.-ért közöltetnek. Egyes lap ára 20 fillér.	Előfizetési ár: Egész évre 8 kor. (Külföldre) 12 kor. Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor. Ismeretlen czégek hirdetési díja előre fizetendő. Hirdetési díjak a legolcsóbban számítatnak.
---	--	---	---	---

A nevelésről.

II.

Az egyetemet végzett jövője nem valami biztató ugyan, de ott legalább művelt embert faragnak belőle s képezzé teszik arra, hogy a közvélemény által elfogadott módon keresse meg a kenyerét. Hogy jelenleg a legtermelékenyebb pálya, mely a nemzetnek éppen legértékesebb elemeiből proletárokat csinál: ki is törődne vele? Kinek van sejtelve arról, hogy legkevesebbé sem különbös, vajjon Magyarország 17 millió lakosa közül egy millióval több vagy kevesebb ember foglalkozik-e produktív munkával? Kinek jutna eszébe, midőn általános elszegénységéről, gazdasági pangásról s egyre válságosabb viszonyokról panaszkodik, hogy ha többen produkálnának, akkor nemcsak a közkődők sorsa javulna, hanem számos új érték létrehozása által maga a nemzet is jobban élhetne, többet megtakaríthatna, mi által csak a közvagyon gyarapodnék?

E helyett elsánczoljuk magunkat az előítéletek mögé s fiainkól csak köztisztviselőt, hivatalnokot, ügyvédet, orvost nevelünk. Megannyi improduktív pálya, melyeken ugyanannyian hemzsegek, hogy marakodásuk már-már a testületek erkölcsi tekintélyét is aláássák.

Ez az áramlat, ha fel nem tartóztatjuk, nemcsak a magyar középosztály sirját ássa meg, de végzetes hatással lesz egész gazdasági életünkre is.

Hiába álmodozunk ilyen viszonyok között magyar iparról, virágzó kereskedelemről.

Hogyan lehessen vállalatokat létesíteni, ha alig akadnak vezetésre alkalmas, tisztességes emberek?

Mit csináljunk a nagyszabású eszmékkel, ha a kivitelhez hiányoznak az erők s az eszközök?

Hogyan kíséreljük meg az ország gazdasági ügyeit helyes mederbe irányítani, mikor az arra hivatott miniszteriumok praktikus gondolkodásu szakértők nélkül szűkölködnek. Mert bármily elismeréssel adózzunk is a hivatalnokoknak: azt még sem vonhatja kétségbe senki, hogy kizárólag jogászokkal és mérnökökkel nehéz dolog egy ország kereskedelmi, ipari és pénzügyi ügyeit szakszerűen intézni.

Hogyan védjük meg a nemzet gazdasági érdekeit a külföldön, midőn szakértők híján kénytelenek vagyunk ezt a vitális érdeket antagonisták szomszédainkra bízni. Gazdasági szakértők kiküldése rendkívül fontos. Nemcsak az a célja, hogy érdekeinket képviselje, hanem, hogy a gazdasági prosperitatio okát és eszközeit ellessé, a künn szerzett benyomások és tapasztalatok révén itt-hon a kezdeményező szerepet játsza nemkülönben, hogy azon módokról és eszközökről gondoskodjék, melyekkel a hasznos intézmények nálunk is létre-

hozhatók volnának s prosperálhatnának, mindenekfelett pedig, hogy felvilágosítsanak bennünket arról: mit érdemes, mit lehet ott künn tanulmányozni, hol, mikor, mennyi idő alatt, mi uton-módon, mi áron? Ez ösztönözné honfitársainkat arra, hogy hosszabb időre kiutazzanak s magukat ott szakszerűen kiképezzék. S az a szellemi tőke, melyre künn szert tehetnének, már egymagában véve is kiszámíthatatlan összeggel gyarapítaná a nemzeti vagyont.

Ettől eltekintve, a gazdasági konstellációk manapság oly gyorsan változnak, hogy csak az boldogul, a ki tág látókörrrel bír, az események hordóerejét föl fogja s magát azokhoz idejekorán alkalmazza. A közlekedés gyorsasága, a telefon és táviró következtében az ország gazdasági ügyeire a világpiac állásán már döntő befolyást gyakorol. A modern ipar tudományos alapon fejlődik. A verseny pedig az anyag, az idő és munkaeszközök alapos kihasználását, valamint a munka célszerű beosztását követeli: Mindehhez járul aztán még, hogy a gazdasági kérdések ma már szétválaszthatatlanul egybefonódnak a szociális kérdéssel. A munkások és alkalmazottak millióit nem szabad gépeknek tekintenünk, hanem tekintenünk kell bennük a magasabb rendű élőlényt, az érző és gondolkodó embert. Oly irányban kell tehát fejlődünk, hogy törekvéseink csődöt ne mondjanak s forradalomhoz ne vezessenek.

Ennek első feltétele az, hogy a gazdasági fejlődés összes tényezői harmonikusan működjenek, hogy minden gazdasági actio alapja a tisztesség legyen, jövője pedig a humanizmusban találja biztosítékát.

Hogy a gazdasági élet irányítói és tényezői eunek az érdekes hivatásnak megfelelhessenek, ahhoz ma már sokat kell tanulniok, sőt világműveltségre kell szert tenniök. Hol vannak ma ilyen emberek? S a mi tán még fontosabb kérdés, hol neveljünk ilyen nemzedéket? Hisz manapság még az ambiciózus fiatal ember is letörök, mivel ereje a próbálgatásokban merül ki.

A milliók.

Őszintén örvendünk a vármegyei erdők eladásánál elért kedvező eredménynek. A vármegyei javak e vásár által öt millió koronánál jóval magasabb összeggel gyarapodtak.

Hogy mit jelent ez, nem kell részletesebben fejtegetni. Aki ismeri a nevelési alap célját és rendeltetését, aki tudja, hogy ezekből az alapokból eddig is óriási összegeket fordítottak kulturális célokra, jól tudja, hogy itt a székelység és vele a magyarság jutott valójában egy tekintélyes vagyoni eszközökhöz.

Megtörtént a múltban, s jövőben is előfordulhat az az eset, hogy ezt a célt némelyek szem elől tévesztették s jutott a csillogásra is, de hiszen ez olyan csekélység, amelyért rekriminációba bocsátkozni nem érdemes. S utóvégre a ma-

gyar ember szereti, ha hazafias felbuzdulását a külsőségekben is fitogtatja. Nem erény, de nem is végzetes hiba.

Korunkban azonban mind jobban előtérbe toul a szociális irányzat, a kulturális törekvés. Gimnáziumunk ügye e jegyben született; a vármegyei árvaház a vezetőség helyes érzékéről tanuskodik.

Most megkönnyebbülten lélekezünk; mert ime, mit a megye a gimnázium céljára ujabban is áldozott, megtérül, mintha csak a Gondviselés jótékony keze működne.

Most már az árvaház ügyét is könnyebb lesz kedvezően megoldani.

Ámde a kulturális és szociális feladatoknak itt nincs vége.

Csikvármegye levéllárától azt mondják, hogy igen értékes. Olyan történelmi dokumentumaink vannak, melyek abszolút történelmi becsek.

Nemcsak általános műveltség, hanem speciális székely érdek, hogy a multunkra vonatkozó adatok kellően feldolgozva, rendszeresen legyenek elhelyezve. Ezt a levéltár első sorban arra hivatott tudósokkal rendeztetni kell s gondoskodni arról, hogy azt megfelelő szakképzettséggel bíró egyén (ugy tudjuk, hogy van is ilyen a megyében) kezelje.

Ezzel kapcsolatban gondoskodni kellene egy a vármegyei történelmi, néprajzi és természeti életét feltűntető muzeumról; egyszóval a vármegyénél gondoskodni kellene egy olyan tükörről, amelyből az egész vármegye híven visszatükrözzék.

Ide nem is kellene nagy anyagi segítség. Az üz- és veresvízi erdők árának alig egy ezredrészével sokat lehetne lendíteni a dolgon.

Kulturális központot kell végre teremteni a vármegye székhelyén. Ez nemcsak gazdasági jelentőséggel, hanem kulturális és nemzeti erővel is bír. És végre arra is kell adnunk, hogy mi csiki székelyek vagyunk.

A másik sürgős baj főként szociális izü. Uton-utfélen panaszkodnak, hogy Csikszereidában milyen méregdrágák a lakások. A tisztviselőknek lakbérüket meg kell toldaniok, pedig máshol jövedelmi források.

A gimnázium áthelyezésének is egyik akadályául szokta a lakásviszonyokat hánytorgatni a státus. A pénzügyigazgatóság felállítását ez akadályozza.

És mindehhez járul, hogy nincs építkezési kedv. A telkek ára óriási. Hivatalnok ember nem képes vásárolni. A telektulajdonosok nem rendelkeznek elégséges pénzzel. — Szóval nincs lakás, de nem is lesz.

Ezen a téren kellene a vármegyének kezébe venni az ügyet.

Minek 300,000 koronás vigadó, mikor senki sem vigad benne. Ma-holnap oda jutunk, hogy a bérló fog díjat követelni a megyétől, hogy benne lakik. Nem jödelmez l százalékot sem az a rettenetesen drága épület. Át kell alakítani. Jó lesz bérháznak, vagy valamelyik hivatalnak. Pénzügyigazgatóságnak azt hisszük, könnyen át lehetne alakítani.

Azonkívül is vásároljon a vármegye telkeket, építsen lakóházakat.

A hivatalnok osztály sorsa iránt nem szabad közönyösek lennünk. Nemzeti szempontból ez a legmegbízhatóbb elem. A szoros értelemben vett munkásosztály már a nemzetköziség áldozata.

Bizonyára jobban fog jövedelmezni,

mint az értékpapír s kezelésével sem lenne sok baj. Ugy is van a magánjavaknak tisztviselői kara.

De bármilyen legyen a befektetési forma, őszintén örülünk, hogy a törvényhatóság férfias elhatározása ilyen szép gyümölcsöt terem. Ime, mennyire igazuk volt azoknak, akik akkor a döntés elhalasztását sürgették. Majdnem kétszerese az akkor ajánlott árnak ez a mostani! Vajjon az erdő akkor kevesebbet ért volna? Alig hihető!

Steinhércz valószínűleg meg tudná mondani az okot.

A tagosításról.

A kisbirtokos osztály túlnyomó része felháborodással beszél a tagosításról. A nép oktatására hivatott egyének közül e kérdésről többen a nép előtt még beszélni sem mernek. A tagosítás általános ismert előnyeinek és hátrányainak ismeretével tele van tömve mindenki. De nem ismerik a tagosítás keresztültvitelének módjait; ezért a helyett, hogy ki-ki jogos igényeinek érvényesülését a tagosítás munkálata közben követelné, e helyett háborog általánosságban, sokszor azt sem tudja: tulajdonképpen miért. Ezt azután a nép tájékozatlanságából táplálkozók „mentő” címen kihasználják, nem törődve, mekkora kárt tesznek ezzel éppen annak a népnek, amelynek segítését hangoztatják.

Pedig minden egyes érdekelt birtokos tisztán láthatna, esetről-esetre tudhatna, hol történik az ő kárára esetleg zűvelés; azt idejekorán jelenthetné, anyai zűvelés nem volna hallható, könnyebben menne a munka, nem gyanusitanának meg ártatlanul mindenkit, kevesebb lenne a költség s az egész tagosítás a lehető meglegedésre gyorsabban volna végezhető.

Jelenleg is néhány községben megakadtak a gazdák, évek óta nem trágyáznak, mert nem tudják, mikor lesz a kihatás, a határ vetési rendje megzavarodott; évek óta nem láttam gazdáknál annyi töprengést. De a töprengés még türelhető volna, csak hogy itt ezekre menő kárról van szó. Hát ez így nem jól van. Utóvégre is a tagosítás a birtokosságért van és nem megfordítva.

A gazdáknak egy teljes esztendővel mindig előre kell számítaniok, ha gazdaságuk teljes felfordulását nem akarják, de ez a bizonytalanság miatt ma lehetetlen.

A tagosítás nehéz munka, rendkívül sok körültekintést kíván, a rendszer, a szokás, a tagosítási törvény rossz. A tagosítást végző egyének legnagyobb jóindulattal viseltetnek a birtokosokkal szemben és a nekik adott jogok keretén belül mindenkinek csak javát akarják. Ezt, ki a tagosító bírósákkal, vagy mérnökökkel tárgyal, tapasztalatból tudhatja.

Ezek után ismételtén csak azt vagyok bátor ajánlani, hogy a népet a tagosítás mibenlétéről teljesen világosítsuk fel idejekorán, hogy mikor a tagosítási tárgyalásra meghívják, esetről-esetre tudja: miről van szó; népies gazd. előállítások alkalmával télen erre igen jó alkalom van. Sokkal értelmesebb gazdaközösségünk, hogy az ily tisztelet zivezen meg ne hallgatna; természetesen ezt alkalmas formában kell megtenni s számolnunk a nép felfogásával s sokszor jogos aggodalmaival is.

Másodszorban pedig találjuk a módot arra, hogy a tagosítás befejezésekor, illetve a tagok kihatásának ideje a gazdáknak egy évvel azelőtt közöltessék, hogy a vetési rendben zavarok ne álljanak elő.

Szöke Mihály.

Felhívás!

Urak, hölgyek és gyermekek részére Julius hó 1-től uszó mester által vezetett

USZÓ TANFOLYAMOT

nyitok. — Beiratkozni bármikor lehet Zsögöd-fürdőn a pénztárnál. A tanítási 12 órában van megállapítva. 12 szám tizenkét korona, melybe a fürdési díj is bevan számítva.

Délelőtt 7 órától 10 óráig hölgyeknek.
 " 10 " 12 " uraknak.
 Délután 1 " 4 " hölgyeknek.
 " 4 " 6 " uraknak.

Teljes tisztelettel:

Pásztor István

Zsögöd-fürdő tulajdonosa.

AZ ŐSZÜLŐ HAJNAK

visztaadja az eredeti ifjúkori szí-
 nét a „Rák” hajregenerátor.

Hölgyeknek és uraknak állandó hajpó-
 lásra nélkülözhetetlen a **Trifoleum**,
Hajpetrol, **Tafoleum**, mely megszü-
 teti a hajhullást és a fejbőr korpásodását.

Illatszerek, arczkenőcsök, pude-
 rek. — súly szerint — kaphatók

Fekete Vilmos illatszer-
 társában: **Csikszeredában.**

ŐSZI TRÁGYÁZÁSHOZ A THOMASSALAKLISZT

CSILLAG VÉDJEJEGYEL

helyesen alkalmazva, min-
 legelősebb foszforsavas mű-
 * munkákkal és áránjant-

den növénynek legjobb és
 trágyája. — Kívánatra szak-
 tal készségesen szolgál *

KALMÁR VILMOS, BUDAPEST,
VI., Andrassy-ut 49. szám.

a Thomaspfosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vesérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!
 Minden szék olomszárral és tartalomjelséssel van ellátva.

A Központi Takarékpénztár Részvénnytársaság Csikszeredában és fiókintézete Búkszádon,

a legelőnyösebb feltételek mellett nyújt köl-
 csonőket váltókra, kezesek mellett és betáb
 lázásokra.

Kölesönt ad továbbá részvényekre, érték-
 papirokra és arany-ezüst zálogtárgyakra. —
 Foglalkozik idegen penzzenek bevaltasával
 és minden bankszerű dologgal.

Takarékbetéteket elfogad, betéti könyves-
 kere és folyó számlára 4 1/2% kamatozás mel-
 lett, a 10%-os tőkekamat-adót is az intézetfizeti.

Bármely bankszerű felvilágosítással a leg-
 készségesebben szolgálnak a bank kirendelt
 közegei az intézet helyiségében.

A „Standard” életbiztosító társaság fő-
 ügynökséget is az intézet kezeli.

Az igazgatóság.

AUTOMOBILOK

személy- és teherszállítók.

AMERIKAI IRÓGÉPEK

legújabb „Mona re h”, látható irással

Husz havi részletre.

Tűzmentes pénzszekrények.

Orchestrion, zenélő automa-
 ták (pénz bedobással) és gra-
 mofonok.

RIEMER O. BRASSÓ.
 Hosszu-utca 14. sz. 10-20

ÁSVÁNYVIZ BÉRBEADÁSI HIRDETMÉNY.

Balási Lajos jogutódainak tulajdonát képező Csikmegyében
 (Erdély) Kászoni Jakabfalva község határában fekvő

KÁSZONI BORVIZ (KÁSZONI FŐKÚT)

folyó évi augusztus hó 1-től számítható hosszabb, esetleg rövidebb
 időre bérbeadó. — Bővebb felvilágosítást nyújt: **Balási József Er-
 körtvélyes** (Szatmármegye), **Lázár Miklos Csiktaplocza, dr.**
Csiszer Miklos Csik-Szentmárton.

Ajánlkozók kéretnek ajánlataikkal legkésőbb folyó évi július
 15-ig előbbi címekhez fordulni.

Van szerencsém a n. é. közönség bec-és tudomá-
 sára hozni, hogy **Brassóban** saját telkemen
 (Vasut-utca, a tramway elágazásánál) bel- és
 külföldi márványokból faragtak és eszszoltatok

SIREMLÉKEKET ÉS BUTOR- márványlapokat.

Továbbá raktáron
 tartok: Gránit, Syenit, Labrador és Andesyt
 kemény közetű siremlékeket, amelyek
 kaphatók 20 koronától 2000 koronáig. —
 Mind első kézből a legelősebben szerez-
 hetők be. — Ügynökök meilözéscvel ké-
 rem egész bizalommal hozzáam fordulni,
 mert ez által nagy megtakarítás érhető el.

Tisztelettel: **NAGY JÓZSEF** kőfaragó mester,
BRASSÓBAN.

Butorvásárlók saját érdekükben csele-
 kednek, ha egy látogatást tesznek * * * *

FOGOLYÁN ENDRE

NAGY BUTORRAKTÁRÁBAN
SEPSI-SZENTGYÖRGYÖN.

Állandó raktár mindennemű divatos butorokban.
 Különlegességek háromszéki butorkészítményekben.

Nagy szőnyegraktár.
 Saját karpitos műhely.
 Jó hírnevű varrógépek.

FÉRFI ÉS NŐI DIVATRAKTÁR.

A CSIKSZEREDAI TAKARÉKPÉNZTÁR A HELYBELI TŐKÉK PÉNZINTÉZETE.

ALAPITTATOTT 1883-BAN. ALAPITTATOTT 1883-BAN.

Betét állomány	egy millió korona.
Értékpapír készlet	350 000 korona.
Tartalékalap	85 000 korona.
Alaptőke	200.000 korona.

Megtakarított tőkék biztos elhelyezése.

Kölcsönőket nyújt váltókra, hosszú lejáratú köl-
 cselelvényekre, tisztán 5—6%-os féléves kamatfizetés mellett is, alapkamat, mellékes kamat,
 kezelési- és egyéb költség felszámítása nélkül.

Betáblázásra adott kölcsönőknél a fél tetszése szerinti részletek-
 ben, vagy teljes egészében bármikor visszafizetheti a tőkét, anélkül,
 hogy e címen bármilyen néven nevezhető utánfizetésre volna köteles.

Más intézeteknél fennálló adósságokat a fél költsége és után-
 járása nélkül kifizet és konvertál.

Előlegeket nyújt: értékpapirokra, sorsjegyekre és egyéb biztosított
 értékekre.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Vásárol és elad értékpapirokat, sorsjegyeket.

Bevált idegen pénzeket.

Folyószámla hitelt nyújt.

Elvállal megbízásokat és pénzbeszedéseket a helybeli piacra

Hivatalos helyiségei: saját házában, mindennap délelőtt 8 órától
 nyitva vannak.

Agrár Takarékpénztár r. t. csikszeredai fiókintézete.

Jelzalogkölcsönőket nyújt 300 koronától kezdődőleg fél évi tőketörlesztést és
 kamatot magában foglaló részletfizetések ellenében 10-től 65 évig terjedő időre
 4 1/2% alapkamaton. Magasabb kamatu előző kölcsönőket konvertál. Minden
 kölesönt a leggyorsabban folyó-it.

Leszámitol hat hónapig terjedő váltókat legelősebb kamat mellett.
 Takarékbetéteket naptól-napig 4%-kal kamatoztat és azokat rendszerint
 felmondás nélkül fizeti vissza.

Uj persely-betét rendszer.

Előlegot ad értékpapirokra és betárolt árakra.
 Folyószámlai hitelt nyújt elfogadó biztosítéokra.

Foglalkozik a bank- és pénzváltó üzlet minden ágával, u. m.: vásárol és
 elad a legmértányosabb áron

értékpapirokat, sorsjegyeket, idegen pénzeket stb.

Elad sorsjegyeket csekély havi részletfizetésre (az első részlet lefizetése
 után a nyeresemény már a vevőt illeti.)

Szelvény beváltás.

Osztálysorsjegyek főelárusító helye.
 Utalványok és hitellevelek bel- és külföldre.

Elvállal tőzsdéi megbízásokat és átutalásokat bármely piacra. Az intézet
 képviseli az ország legrégibb és legnagyobb „Trieszti általános biztosító társa-
 ságot” és eszközöl tüzz-, üveg-, jég-, betörés-, élet- és baleset biztosításokat.

Portland-Cement-Gyár Brassóban.

Csikszeredán kapható: Albert Balázs és Fia urak kereskedésében.